

Nr 18

Utlåtande i anledning av motion om åtgärder mot asocialt beteende, m. m.

I den till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionen II: 835 av herr *Gustafsson* i Borås *m. fl.* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala att en långt större uppmärksamhet än hittills varit fallet måste riktas på de destruktiva krafternas spel i vårt samhälle samt att kraftfulla åtgärder vidtas i syfte att åstadkomma positiva helhetslösningar på problemen med de tilltagande asociala beteendemönstren.

I motionen framföres inledningsvis synpunkter på tendenser i samhället som tyder på en fortgående upplösning av moraliska normer. På skilda områden inger, anför motionärerna, de destruktiva krafternas spel stora farhågor för framtiden. Motionärerna framhåller

att en tilltagande brottslighet måste bemötas med åtgärder som ger polisen skydd och medborgarna trygghet,

att ett ökat alkoholmissbruk kräver effektivare upplysning om missbrukets skadeverkningar,

att informationen om rökningens hälsovådliga verkningar inte har nått fram till allmänheten och att det är särskilt angeläget att vetenskapliga rön om tobaksmissbrukets hälsovådliga effekter snabbt blir spridda och kända,

att missbruket av narkotiska medel ökat i en mycket oroväckande takt och att det är ytterst angeläget att framförda krav på väsentliga insatser på narkomanivårdens område blir tillgodosedda,

att tablettmissbruk av olika slag blivit allt vanligare även bland skolungdomar och att förebyggande och upplysande åtgärder bör vidtas, samt

att könssjukdomar och tidiga graviditeter ökat i omfattning och att även aborter bland yngre flickor tenderar att öka.

Motionärerna åberopar även uttalande om att asociala flickor spelar mer destruktiv roll än asociala pojkar och att deras problem borde ägnas ett större intresse.

Motionärerna anför att de många destruktiva krafter som verkar med olika medel och på olika sätt *tillsammans* inifrån kan angripa och bryta ned ett i övrigt till det yttre välordnat samhälle, om inte effektiva motåtgärder vidtas.

Motionärerna anför vidare, att många hithörande problemställningar under de senaste 5—10 åren varit föremål för olika statliga utredningar, som *Bihang till riksdagens protokoll 1967. 11 saml. Nr 18*

dock inte alltid följts upp genom konkreta åtgärder från statsmakternas sida. Framför allt saknas alltså den övergripande utredning som skulle kunna ta sig an hela frågan om hur de destruktiva krafternas spel skall kunna förhindras och hur man skall kunna undgå en fortgående förändring av vår rätts- och moraluppfattning i riktning mot desorganisation och upplösning av alla vedertagna begrepp. Det är helhetslösningen på alla dessa problemställningar som betyder något i det långa loppet. Som exempel på spörsmål som ingår i detta problemkomplex anger motionärerna frågorna om vilka normer och vilka värden som skall ligga till grund för skolans undervisning och fostran av det uppväxande släktet, om etermediernas roll i kulturbefrämjande syfte, om vilka värderingar som skall utgöra grundvalen för Sveriges Radios programpolitik och hur medborgarinflytande över de opinionsbildande massmediaorganen över huvud taget säkras samt vidare vilken betydelse statsmakterna skall och bör tillmätas för normbildningen i vårt samhälle, hur lagstiftningen på hithörande områden uppfattas och vilken effekt den har. Motionärerna framhåller att det är väsentligt att helhetsaspekten, frågan om grundideologin bakom samhällets hjälpinsatser, inte går förlorad.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet

I motionen framhålles att många samhällsproblem på skilda områden, t. ex. ungdomsbrottslighet, tilltagande våldsmentalitet, alkohol- och narkotikamissbruk, varit föremål för olika statliga utredningar, men att dessa ej alltid följts upp genom konkreta åtgärder. En samlad ansträngning från samhällets sida är enligt motionärernas mening påkallad för att man skall kunna lösa dessa problem. Kraftfulla åtgärder bör vidtas i syfte att positiva helhetslösningar på frågorna skall åstadkommas.

Motionärerna berör närmare vissa spörsmål, bl. a. om ökat skydd för polismän, om behovet av effektivare upplysning i fråga om alkoholmissbrukets skadeverkningar och rökningens hälsovådlighet, om narkotikamissbruket och om den tilltagande frekvensen av könssjukdomar och tidiga graviditeter. Härvid framförs också synpunkter rörande nya eller vidgade insatser från det allmännas sida. Ehuru särskilda yrkanden ej knutits till dessa synpunkter finner utskottet anledning understryka att samhället, både på den statliga och den kommunala sidan, utvecklar en mycket betydande aktivitet för att komma till rätta med problem av denna art. I anslutning till vissa av de frågor motionärerna särskilt behandlat må erinras om att rikspolisstyrelsen bedriver ett intensivt arbete för att förbättra polismännens personliga utrustning och därmed deras möjligheter att skydda sig, att frågan om intensifierad upplysningsverksamhet i alkoholfrågorna bearbetas genom statens

ungdomsråd — som enligt vad utskottet inhämtat inom kort torde framlägga förslag i ämnet — och även ingår i alkoholpolitiska utredningens uppdrag samt att en brett upplagd utredning rörande narkotikamissbruket bedrivs inom medicinalstyrelsens narkomanvårdskommitté, som nyligen framlagt delbetänkande om kartläggning och vård och som under sommaren väntas avlämna ett delbetänkande rörande preventionsfrågor. Ett energiskt arbete för att stävja narkotikamissbruk bland skolungdom bedrivs under skolöverstyrelsens ledning. Exempelen kan utan svårighet mångfaldigas.

Några delade meningar kan inte råda om vikten av att orsaker till missanpassning i samhället så långt möjligt kartläggs och undanröjs, att missanpassningens olika uttryck i form av asocialitet dämpas och att dess skadeverkningar för individen och omgivningen i görlig mån begränsas.

Samhällsproblem av olika art kräver åtgärder allteftersom de framträder. En helhetslösning synes inte tänkbar i annan form än som en sammanlagd effekt av alla de ansträngningar som fortlöpande måste göras inom olika delar av samhällslivet. Såvitt utskottet kan bedöma ägnas dessa frågor den största uppmärksamhet, och förhållandena synes ej ge anledning att i skrivelse till Kungl. Maj:t ytterligare understryka deras betydelse. Utskottet får därför hemställa,

att motion II: 835 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 4 april 1967

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller*, Sörlin, Hellebladh, Axel Kristiansson, Hedlund, fru Hultell, herr Nyman, fru Elvy Olsson*, herr Helge Karlsson, fru Diesen* och fru Hamrin-Thorell;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, fru Jäderberg, herrar Svensson i Kungälv*, Dickson, Lundmark, Wikner, Larsson i Borrbj, Nilsson i Bästekille, Andersson i Örebro*, Johansson i Växjö, Hugosson och fru Fränkel.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Dickson* som önskat att utskottets hemställan skulle, med bifall till motion II: 835, ha formulerats sålunda:

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala att en långt större uppmärksamhet än hittills varit fallet måste riktas på de destruktiva krafternas spel i vårt samhälle samt att kraftfulla åtgärder vidtas i syfte att åstadkomma positiva helhetslösningar på problemen med de tilltagande asociala beteendemönstren.